

МЕТОДИ ЗМЕНШЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

**Ібрагімов Т., студент,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка**

В сучасних умовах у процесі діяльності підприємство не завжди здійснює розрахунки з іншими підприємствами або фізичними особами одночасно з передачею майна, виконанням робіт, наданням послуг, тощо. У зв'язку з цим у нього виникає дебіторська заборгованість.

Питання дебіторської заборгованості є доволі актуальним, адже фінансовий стан підприємства, а особливо – його ліквідність, значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості, що має насамперед забезпечити своєчасне виконання своїх зобов'язань дебіторами.

Сьогодні підприємства не завжди ефективно управляють своєю дебіторською заборгованістю, допускають її необґрунтоване зростання, виникнення безнадійної заборгованості, що спричиняє проблеми їх ліквідності. Такі підприємства практично не мають можливості своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Тому сьогодні зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного та повного її повернення.

Дебіторська заборгованість – це складова оборотного капіталу, яка передбачає певні вимоги до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг. Велика частка дебіторської заборгованості в загальній структурі активів знижує ліквідність і фінансову стійкість підприємства та підвищує ризик фінансових збитків підприємства. Ефективне управління дебіторською заборгованістю на сучасному етапі є актуальною проблемою для багатьох підприємств, адже збільшення або зменшення дебіторської заборгованості може впливати на фінансовий стан підприємства, рівень ризику. Її величина залежить від обсягу продажів, умов розрахунку з покупцями, платіжної дисципліни покупців, організації контролю за станом дебіторської заборгованості і претензійної роботи на підприємстві.

Різке збільшення дебіторської заборгованості і її частки в оборотних активах може свідчити про необачну кредитну політику підприємства стосовно покупців. Скорочення дебіторської

заборгованості оцінюється позитивно, якщо це відбувається за рахунок скорочення періоду її погашення. Якщо ж дебіторська заборгованість зменшується в зв'язку зі зменшенням реалізації продукції, то це свідчить про зниження ділової активності підприємства. Тому зростання дебіторської заборгованості не завжди оцінюється негативно, а зниження — позитивно. Необхідно розрізняти нормальну і прострочену заборгованість. Наявність останньої створює фінансові труднощі, тому що підприємство буде відчувати нестачу фінансових ресурсів. Прострочена дебіторська заборгованість означає також зростання ризику непогашення боргів і зменшення прибутку.

Основна мета управління дебіторською заборгованістю полягає в мінімізації розміру простроченої заборгованості та строків інкасації боргу.

Для управління дебіторською заборгованістю необхідною є розробка заходів щодо скорочення або стягнення простроченої та сумнівної дебіторської заборгованості.

При цьому можуть використовуватися різні методи збору простроченої дебіторської заборгованості, які можна класифікувати на такі групи:

1. Юридичні – претензійна робота, подача позову до суду.
2. Економічні – фінансові санкції (штраф, пеня, неустойка), передача в заставу майна і майнових прав, призупинення постачань продукції.
3. Психологічні – нагадування по телефону, факсу, пошті, використання ЗМІ чи поширення інформації серед суміжних постачальників, що загрожує боржнику втратою іміджу.

Крім того, на підприємстві повинна вестися активна дебіторська політика шляхом ефективного вирішення наступних задач:

- аналіз дебіторської заборгованості і визначення на його основі загальних принципів надання відтермінування платежу (комерційного кредиту);
- розробка правил встановлення термінів комерційного кредиту;
- визначення гарантій, під які надається комерційний кредит;
- розробка методів оцінки надійності покупця;
- встановлення правил визначення суми комерційного кредиту, що надається одному покупцеві;
- розробка способів «збору» дебіторської заборгованості;
- побудова ефективної системи контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості.

Основною умовою ефективної реалізації політики управління

дебіторами виступає дотримання граничних обсягів (лімітів) дебіторської заборгованості та термінів її погашення. Але якщо перший чинник знаходиться в межах компетенції виробника продукції, то другий часто напряму від нього не залежить. Єдиним способом забезпечення дотримання умов договорів виступає надання забезпечення кожним дебітором, що в сучасних умовах навряд чи є можливим. Тому на перший план виходять питання аналізу потенційних дебіторів, історія ділових зв'язків із ними. Важливу роль в управлінні дебіторською заборгованістю відіграють планування, організація та контроль роботи з дебіторами.

При управлінні дебіторською заборгованістю найбільше значення набуває здійснення контролю, який дозволяє з'ясувати наскільки ефективно та своєчасно відбувається погашення заборгованості та застосувати адекватних дій із її повернення в разі потреби.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Литвинов А.І.

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

**Ібрагімов Т., студент
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка**

В сучасних умовах прискорений обіг грошових коштів, а також ретельно організований облік розрахункових операцій здійснюють значний вплив на фінансові результати підприємства (прибуток або збиток), які визначаються, насамперед, прибутком (збитком) від реалізації продукції.

На сьогодні значна кількість підприємств мають фінансові проблеми, пов'язані із наявністю значної дебіторської заборгованості, оскільки будучи частиною оборотних коштів вона різко скорочує оборотність обігових коштів і тим самим негативно впливає на фінансові показники підприємства. Крім того, існує ризик неповернення дебіторської заборгованості, що означає для підприємства прямі збитки.

Уникнути подібного стану допомагає ефективне управління заборгованістю. Тому на сьогодні дане питання є досить актуальним,